

**СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ТА ОСВІТНІХ ПОСЛУГ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА**

**Матеріали науково-практичної конференції
19 квітня 2012 р., м. Луганськ**

УДК 353:339.9

О. П. Перетяка, Н. Г. Вороніна

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Актуальність питань дослідження тенденцій і напрямів розвитку зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД) в розрізі регіонів значно зростає в сучасних умовах, коли економіка країни відчуває значний вплив світової фінансової кризи, має різні проблеми під час переходу до цивілізованих ринкових відносин. Дослідженню питань компетенції органів влади як на державному, так і на регіональному рівнях у сфері ЗЕД присвячені роботи Н. Бровинської, О. Бориславської, А. К. Вишнякова, Н. В. Горіна, М. І. Долішнього, Н. Микули, О. С. Конотопцева, В. В. Третяка.

Мета статті - визначити проблеми вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності на регіональному рівні.

Згідно зі ст. 380 Господарчого Кодексу, „державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності спрямовується на захист економічних інтересів України, прав і законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, створення рівних умов для розвитку всіх видів підприємництва у сфері зовнішньоекономічних відносин та використання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності доходів та інвестицій, заохочення конкуренції та обмеження монополізму суб'єктів господарювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності” [1]. Участь регіональної економіки у міжнародному поділі праці стає одним з найважливіших факторів економічного розвитку не тільки регіону, але й всієї країни. Регіональний розвиток як об'єкт державного управління може призвести до підвищення конкурентоспроможності певних галузей економіки, окремих підприємств та організацій на окремих адміністративних одиницях.

На рівні регіонів України соціально-економічне управління у сфері ЗЕД здійснюють обласні державні адміністрації [2]. До їхньої компетенції належать: 1) укладення і забезпечення виконання у встановленому законодавством порядку договорів з іноземними партнерами на придбання та реалізацію продукції, виконання робіт і надання послуг; 2) сприяння зовнішньоекономічним зв'язкам підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідних територіях, незалежно від форм власності; 3) сприяння у створенні на

основі законодавства спільних з іноземними партнерами підприємств виробничої й соціальної інфраструктури та інших об'єктів; 4) залучення іноземних інвестицій для створення робочих місць; 5) організація та контроль прикордонної і прибережної торгівлі; 6) створення умов для належного функціонування митних органів, сприяння їх діяльності; 7) забезпечення на відповідній території в межах наданих повноважень реалізації міжнародних зобов'язань України. Аналіз ЗЕД на регіональному рівні за останні роки свідчить про наявність низки проблем при реалізації місцевими адміністраціями власних функцій і повноважень, а також делегованих повноважень щодо зовнішньоекономічної діяльності, які зумовлені станом діючого законодавства [3].

Луганська область входить до 7 областей України, що мають високий рівень концентрації експортної діяльності. Вигідне географічне розташування, близькість джерел сировини й ринків збуту продукції, багатогалузева промисловість, розвинена мережа транспортних комунікацій, висока щільність населення надають області незаперечні переваги перед іншими регіонами країни. Провідна роль в економіці регіону належить промисловості, частка якої в обсязі валового суспільного продукту складає три чверті. Область посідає місце в Україні з багатьох видів промислової діяльності: видобутку кам'яного вугілля, первинної обробки нафти, випуску нафтопродуктів, азотних добрив, кальцинованої соди, синтетичних смол і пластмас, віконного скла.

Промисловий потенціал Луганської області – це багатогалузевий комплекс із провідними галузями важкої промисловості, де лідирує, насамперед, паливно-енергетичний комплекс. У ньому основна роль належить видобувній промисловості. Регіон представлений також підприємствами машинобудування, хімічної, нафтохімічної, харчової, деревообробної, текстильної промисловості.

У регіоні сформувалися три великі промислові райони (Луганський, Алчевсько-Стахановський та Лисичансько-Рубежансько-Северодонецький райони). Спеціалізацію Луганського промислового району визначають підприємства машинобудування, металообробки та легкої промисловості; Алчевсько-Стахановського промислового району – підприємства вугільної, металургійної та машинобудівної промисловості; Лисичансько-Рубежансько-Северодонецького

промислового району – підприємства хімічної, нафтохімічної промисловості.

Луганщина здійснює зовнішньоторговельні операції з партнерами майже з 123 країн світу. Головні торгові партнери області – країни СНД (експорт становить близько 33% всіх товарів, імпорт – 86,5%). Торгові поставки з країн ЄС складають близько 6,5%, експорт у ці країни становить 26% товарів. Значна питома частка зовнішньоекономічної діяльності області припадає на торгівлю з США (імпорт – 3%, експорт – 10,5%). Головними торговими партнерами Луганщини серед країн СНД є Казахстан, Російська Федерація, Грузія та Азербайджан. Серед країн ЄС суттєво збільшилися експортні поставки луганської продукції до Кіпру, Угорщини, Сполученого Королівства, Польщі та Німеччини, а серед інших країн – до Кореї, Йорданії, Нігерії, Віргінських Островів, Єгипту, Сполучених Штатів Америки та Індії [4].

Луганська область має значну інвестиційну привабливість. Наприклад, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в область станом на 1 квітня 2009 р. становив 351,6 млн дол. США, що складає 150,3 доларів на одного мешканця. Інвестиції надійшли з 39 країн світу. Більше половини внесеного обсягу прямих інвестицій належить інвесторам із двох країн: Сполучених Штатів Америки (35,9%) і Кіпру (27,4%), а ще понад 20% інвестицій надійшли з Угорщини, Сполученого Королівства, Іспанії, Німеччини. Але ці інвестиції не відображають реальні інвестиційні можливості Луганщини.

Значні обсяги іноземних інвестицій в Луганську область зосереджені на підприємствах промисловості (60,7% загального обсягу прямих інвестицій в область). У будівництві акумульовано 18,9% прямих інвестицій, на підприємствах торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого споживання – 9,3%, транспорту та зв'язку – 7,8%, в організаціях, які здійснюють операції з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та надання послуг підприємцям, – 2,5%. Обсяг прямих інвестицій з області в економіку країн світу на 1 квітня 2009 р. становив 1,6 млн дол., у тому числі в країни СНД – 0,1 млн дол. (6,3% від загального обсягу), в інші країни світу – 1,5 млн дол. (93,7%) [5].

На жаль, проведений нами аналіз діяльності управління міжнародного співробітництва та європейської інтеграції Луганської обласної державної адміністрації потребує вдосконалення його роботи. Для цього, на нашу думку, до визначення напрямків ЗЕД та використання провідних фахівців галузі, регіонального наукового

потенціалу важливим є залучення закордонних експертів. Ще варто відмітити необхідність підвищення фахового рівня працівників відповідних відомств в системі державного управління, застосування міжнародної системи якості управління. Вдосконалення потребує й структурне реформування державних органів, які здійснюють управління ЗЕД, а саме необхідно конкретизувати їх роботу щодо забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання.

З метою удосконалення системи державного управління ЗЕД на регіональному рівні доцільним є втручання держави, яка має сформувати ефективну систему стимулювання змін зовнішньоекономічної кон'юнктури, ліквідувати асиметрії економічного розвитку регіонів та забезпечити вільний перелив капіталу між регіонами, галузями й підприємствами. Задля забезпечення дієвості на регіональному рівні такої роботи необхідно розподілити компетенції органів управління у відповідності до рівнів зовнішньоекономічної політики та виділити об'єкти, функціонування і розвиток яких повинний регламентуватися державними й регіональними органами влади. Вдосконалення регіональної політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності має сприяти укріпленню економічного суверенітету України.

Література

1. **Господарський Кодекс України** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. **Про місцеві державні адміністрації: закон України від 09.04.1999 р.** // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20–21. – Ст. 190.
3. **Ігнатушина М. І.** Щодо питання розмежування повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування у сфері зовнішньоекономічних відносин / М. І. Ігнатушина // Вісник ІЕПД України. – 2010. – № 1. – С. 125–130.
4. **Информационный портрет Луганского региона** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irp.lg.ua/gus/content.php?type=13531757_0100.
5. **Луганск инвестиционный (для инвесторов)** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forum.masterforex-v.org/index.php?showtopic=14423>.

Перетяка О. П., Воронина Н. Г. **Проблеми вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності на регіональному рівні**

Актуальність матеріалу, викладеного у статті, обумовлена переходом України до ринкової економіки, інтеграцією держави до

світового економічного простору, що вимагає від країни в цілому та від суб'єктів господарювання окремо зміцнювати свої конкурентні переваги та нарощувати зовнішньоекономічний потенціал. На прикладі Луганської області розглянуто промисловий потенціал регіону, експортні можливості та інвестиційна привабливість області. Проаналізовано діяльність галузевого управління Луганської облдержадміністрації щодо підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності в регіоні.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, промисловий потенціал, державне управління, правове регулювання.

Перетяка О. П., Воронина Н. Г. **Проблеми совершенствования внешнеэкономической деятельности на региональном уровне**

Актуальность материала, изложенного в статье, обусловлена переходом Украины к рыночной экономике, интеграции государства в мировое экономическое пространство, что требует от страны в целом и от субъектов хозяйствования отдельно укреплять свои конкурентные преимущества и наращивать внешнеэкономический потенциал. На примере Луганской области рассмотрены промышленный потенциал региона, экспортные возможности и инвестиционная привлекательность области. Проанализирована деятельность отраслевого управления Луганской облгосадминистрации по повышению эффективности внешнеэкономической деятельности в регионе.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, промышленный потенциал, государственное управление, правовое регулирование.

Peretyaka O. P., Voronina N. G. **Problems of improvement of the foreign economic activity at regional level**

Relevance of the material presented in the article is explained by the transition of Ukraine to market economy, integration of the state to the global economic space which makes the state in general and the subjects of economic management in particular strengthen their competitive privileges and improve the foreign economic potential. On the example of Lugansk region the author investigates the industrial potential of the region, export capabilities and investment attraction of the region. The article analyzes the activity of branch administration of the Lugansk regional state administration

on the matter of the efficiency enhancement in foreign economic activity in the region.

Key words: foreign economic activity, industrial potential, state administration, legislative regulation.

УДК [(351.84:331.5.021):328.161.2](477)

О. П. Перетяка, Д. О. Петрик

КРИЗА ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Проблема реалізації державної соціальної політики у сфері зайнятості є однією з найбільш актуальних та пріоритетних сьогодні питань розвитку суспільства та країни [1]. Дослідженням питань теорії та практики державної соціальної політики щодо формування і функціонування ринку праці, розвитку та використання трудового потенціалу, пошуку шляхів зростання рівня зайнятості в сучасних умовах глобалізації та кризової і посткризової ситуації займалися вітчизняні вчені, зокрема В. Близнюк, Н. Гаркавенко, О. Грішнова, Л. Ємельяненко, Е. Лібанова, П. Мазурок, М. Махсма, В. Міненко, В. Онікієнко, І. Петрова, В. Покришук, Т. Рябоволик, В. Федоренко, А. Шахно та ін.

Мета статті – теоретично обґрунтувати сутність кризи державної соціальної політики у сфері зайнятості населення.

Зміни в суспільному устрої України у зв'язку з розпадом СРСР та заснуванням України як незалежної держави з розбудовою економічної моделі ринкового спрямування, а також зміни у відносинах власності та працевикористання змінили концептуальні основи зайнятості. Зайнятість перейшла в реальну систему категорій ринку та державного управління. Якщо початок ринкових перетворень збігся з кризовими економічними явищами, то зайнятість віддзеркалила саме цей кризовий стан [2].

Соціальна політика спрямована на створення та регулювання соціально-економічних умов життя суспільства з метою підвищення добробуту членів суспільства, усунення негативних наслідків

функціонування ринкових процесів, забезпечення соціальної справедливості та соціально-політичної стабільності в країні. Вона об'єднує правові, організаційні, регулятивно-контрольні заходи держави з метою узгодження цілей соціального характеру з цілями економічного зростання [3].

Одним з об'єктів соціальної політики є ринок праці та зайнятість населення. Держава має через механізми соціальної політики регулювати соціальні відносини в суспільстві, регламентувати умови взаємодії суб'єктів економіки в соціальній сфері (зокрема й між роботодавцями й найманою робочою силою), вирішувати проблеми безробіття та забезпечення ефективної зайнятості. Раціональна організація реалізації політики зайнятості, правильна постановка її завдань, розробка нових методів регулювання ринку праці надасть можливість ефективніше регулювати зайнятість населення, знаходити шляхи подолання безробіття та згладження його наслідків [4].

Державне регулювання ринку праці базується на системі правових та організаційно-економічних заходів держави щодо забезпечення ефективної зайнятості, нормальних умов праці та раціонального використання робочої сили. Суб'єктами державного регулювання ринку праці в Україні постають: Міністерство праці та соціальної політики; служби зайнятості (обласні, міські, районні); відділи та управління з праці та соціальних питань при державних адміністраціях. Саме через них держава впливає на об'єкти державного регулювання ринку праці, а саме: на зайнятість (регулювання пропозиції робочої сили та робочих місць); на соціальні відносини між роботодавцями та найманими працівниками; на трудові відносини (оплата праці, охорона праці, умови найму, звільнення); на підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації працівників; на розподіл та перерозподіл робочої сили.

Дії держави мають бути спрямовані на забезпечення збалансованості на ринку праці робочих місць та робочої сили, на стимулювання розвитку малого підприємництва, на заохочення підприємницької діяльності та самозайнятості населення тощо. Ефективність державної соціальної політики у сфері зайнятості можна оцінювати за динамікою показників національного ринку праці.

Результати аналізу стану ринку праці в Україні за період 2005–2010 рр. за даними Державного комітету статистики України свідчать про наявність таких тенденцій у сфері зайнятості населення (табл. 1). У цілому спостерігалися позитивні тенденції щодо економічної активності,